

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 01-00-17/ 14-03-2018

На Ваш № КПВ-853-03-10/26.02.2018 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	КП-853-03-10
гана	14.03.2018 г.

ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО
ПРАВНИ ВЪПРОСИ
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс № 854-01-1, внесен от Корнелия Петрова Нинова и група народни представители на 18.01.2018 г., и законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс № 854-01-11, внесен от Красимир Илиев Богданов и група народни представители на 21.02.2018 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

Във връзка с Вашето писмо относно законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (НК), № 854-01-1, внесен от Корнелия Петрова Нинова и група народни представители на 18.01.2018 г., и законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, № 854-01-11, внесен от Красимир Илиев Богданов и група народни представители на 21.02.2018 г., Министерството на правосъдието изразява следното становище:

- С представения законопроект № 854-01-1, внесен от Корнелия Петрова Нинова и група народни представители на 18.01.2018 г., се предлага изменение на разпоредбата на чл. 161 от НК, с цел промяна характера на умишлено причинена средна телесна повреда на близък роднина или съпруг по чл. 129 от НК от частен характер в престъпление от общ характер, както и създаване на квалифициран

състав „повторност“, когато се пречи или осуетява изпълнението на съдебното решение или заповед за защита от домашното насилие по чл. 296 от НК.

В предварителната оценка за въздействие на законопроекта за изменение и допълнение на НК е посочено, че последният цели по-добра защита на пострадали от посегателства от най-близкия семеен кръг, тъй като в тези случаи пострадалите са затруднени при събиране и представяне на доказателства, с оглед наличието на страх и зависимости от най-близките им хора. От друга страна със законопроекта се цели подобряване на ефективността на разследването и разкриването на деянията, което обосновава промяна на характера на тези престъпления от престъпления от частен в престъпления от общ характер.

Министерството на правосъдието счита, че основанията за законодателна инициатива, посочени в предварителната оценка на въздействие, са бланкетни и не почиват на анализ на нормативната уредба в сферата на домашното насилие.

Министерството на правосъдието в изпълнение на Националната програма за превенция и защита от домашното насилие за 2014 г., приета от Кабинета „Орешарски“, е осъществило проект „Подобряване на националната правна рамка в съответствие със стандартите на Съвета на Европа и укрепване на капацитета на компетентните институции, занимаващи се с домашно насилие и насилие, основано на полов признак“.

В рамките на проекта е извършена правна оценка на нормативната уредба в областта на домашното насилие и насилието, основано на полов признак, в светлината на международните и европейски стандарти, включително са посочени добри практики в някои европейски държави.

Направени са заключения и препоръки за изменение на българското законодателство с цел да бъде подобрена правната рамка и синхронизирана със законодателството на ЕС и стандартите на Съвета на Европа. **Отчетено е, че единственият правилен подход, водещ до постигане на пълна защита и подкрепа на жертви на домашно насилие и запълващ основната празнота, отчетена в националното ни законодателство, е не изменение на отделни закони, каквито са Наказателният кодекс и Законът за защита от домашно насилие, а синхронизиран пакет от законодателни изменения в множество закони, идентифицирани от експертите, което ще доведе до съгласуваност между всички институции в борбата с насилието на международно и междуинституционално ниво.**

Считаме, че промени в два параграфа на НК няма да въведат интегрирани политики за осигуряване на цялостен отговор на насилието и домашното насилие чрез поставяне на правата на жертвата в основата на ефективно сътрудничество на национално, регионално и местно ниво.

Експертите са отчетели, че е необходимо да бъдат криминализирани редица форми на физическо и психическо насилие в Наказателния кодекс, а не само предложената промяна на умишлено причинена средна телесна повреда от близък роднина или съпруг, от престъпление от частен в престъпление от общ характер, какъвто пакет изменения в цялост Министерство на правосъдието е подготвило.

Ето защо считаме, че без пакет от изменения в цялост на всички закони, свързани с борбата с насилието и домашното насилие, няма да се постигне резултатът, посочен от вносителите на законопроекта в предварителната оценка за въздействие.

Предложената промяна противоречи и на комплексния подход, предприет от Министерски съвет с приетата Национална програма за превенция и защита от домашното насилие за 2017-2020 г., която предвижда Министерството на правосъдието въз основа на посочените по-горе оценка и анализ да изготви пакет от изменения в нормативните актове, регламентиращ защита на правата на жертвите на домашно насилие, които изменения в множество закони да са синхронизирани.

На следващо място считаме, че мерките, които се предвиждат в наказателноправната област за превенция и подобряване на правната защита на пострадали от домашно насилие, ще окажат въздействие по отношение на административните и финансовите разходи на институциите, които са компетентни пряко да ги прилагат, в посока на тяхното увеличаване, в това число и бюджета на съдебната власт. Необходимите финансови средства ще могат да бъдат по-конкретно определени едва след изготвяне на предварителна оценка на въздействието, която по конкретен и измерим начин да посочи значимите потенциални икономически, социални и други въздействия в резултата на предприетите действия.

Ето защо не може да бъде споделено изразеното от вносителите в представената със законопроекта предварителна оценка на въздействието становище, че приемането на предложения от тях законопроект не е свързано с допълнителни финансови средства.

Промяната в реда и начина на осъществяване на наказателната отговорност при средните телесни повреди по чл. 129 от НК неминуемо е свързана с повишаване на изразходваните финансови средства и ресурс от страна на органите на досъдебното производство и съда, което пряко ще окаже въздействие и върху държавния бюджет.

Следва да се посочи също така, че никъде в мотивите на вносителите, с които се аргументира приемането на законопроекта, не се посочват разпоредбите на чл. 48 и чл. 49 от Наказателно-процесуалния кодекс, с които законодателят е предвидил възможност за встъпване на прокурора в производството по дела за престъпления, които се преследват по тъжба на пострадалия, както и възможността прокурорът служебно да образува наказателно производство в изключителни случаи, когато пострадалият поради безпомощно състояние или зависимост от извършителя на престъплението не може да защити своите права и законни интереси.

По отношение на създаване на квалифициран състав в чл. 296 от НК, в случаите на „повторност“ при осуетяване на изпълнението на съдебното решение или заповед за защита от домашното насилие, считаме, че същото е неоправдано. Квалифицираните състави следва да се създават не с оглед на целения дисциплиниращ ефект, а с оглед на степента на обществената опасност на деянието и на неговото въздействие върху обществените отношения като цяло. Решението на законодателя в кои особени случаи да установи квалифициращите обстоятелства на рецидива „повторност“ или „опасен рецидив“ следва да се основават не само на субекта, но и на степента на обществена опасност на деянието.

Предвид изложеното, Министерство на правосъдието не подкрепя представения от вносителите законопроект.

- С представения законопроект № 854-01-11, внесен от Красимир Илиев Богданов и група народни представители на 21.02.2018 г. се предлага изменение в чл. 238 от НК, като промяната се основава на необходимостта от по-сурови наказания за браконьерите, извършващи незаконен улов на риба с хрилни мрежи и взривни вещества.

Министерство на правосъдието подкрепя по принцип представения от вносителите законопроект, като изразява следните бележки:

С § 1 в чл. 238, ал. 1 се предлага думата „улови“ да бъде заменена с „лови“. Така предложената промяна ще доведе до промяна в състава на престъплението, като от резултатно същото ще бъде на формално извършване, при което ще е достатъчно деецът да бъде заловен по време на извършване на риболов, без да е необходимо да е налице констатиран улов от органите на ИАРА.

Според нас действащият текст на чл. 238, ал. 1 от НК дава възможност, когато дадено лице е заловено да извършва риболов и случаят не е маловажен, деянието да бъде квалифицирано като опит. Съгласно чл. 18, ал. 2 от НК опитът се наказва с наказанието, предвидено за довършеното престъпление, като се взема предвид степента на осъществяване на намерението и причините, поради които престъплението е останало недовършено.

При отпадане на признака „в немаловажни случаи“ и замяна на термина „улови“ с „лови“ ще се изключи възможността за налагане на административнонаказателната отговорност по реда на Закона за рибарството и аквакултурите.

По отношение на т. 2 от законопроекта, с която се предлага изменение на б. „а“ на чл. 238, ал. 1 от НК считаме, че е неприцизна, тъй като ако се възприеме новата редакция, ще бъде отменена действащата хипотеза за улов „в количества, надхвърлящи значително нормите за любителски риболов“. Предвид това, считаме, че е необходимо текстът да се прецизира, като се допълни единствено само новата хипотеза улова да бъде извършван със всякакъв вид мрежи.

По отношение на замяната на санкцията от сто на двеста лева подкрепяме предложената промяна за завишаване на долната граница на размера на налаганата глоба.

По отношение на т. 3 и т. 5 от законопроекта за заличаване на „немаловажните случаи“ и създаване на квалифициран състав на „повторност“ считаме, че същите следва да се създават не с оглед на целения дисциплиниращ ефект, а с оглед на степента на обществената опасност на деянието и на неговото въздействие върху обществените отношения като цяло.

Законът в чл. 93, т. 9 от НК е дал легално определение на понятието „маловажен случай“ и то се отнася за всички престъпления, за които е предвиден по-леко наказуем по този признак състав. Маловажен случай е този, при който извършеното престъпление с оглед на липсата или незначителността на вредните последици или с оглед на другите смекчаващи обстоятелства представлява пониска степен на обществена опасност в сравнение с обикновените случаи на престъпление от съответния вид. Този критерий на преценка се прилага за всички деяния, когато трябва да се реши въпросът дали случаят е маловажен или не, дали извършеното деяние е престъпление или административно нарушение.¹

¹ ТР № 25/1977 г., ТР 33/1977 г., ТР № 62/1978 г., ТР № 23/1981 г. и ТР № 113/1982 г. на ОСНК на ВС.

В съдебната практика² трайно и последователно се приема, че въпросът кога случаят е маловажен, се решава съобразно нормата на чл. 93, т. 9 НК, в която е указано, че маловажен случай е този, при който извършеното престъпление с оглед незначителността на вредните последици или с оглед на други смекчаващи обстоятелства представлява по-ниска степен на обществена опасност в сравнение с обикновените случаи на престъпления от съответния вид. От това съдържание на закона следва, че маловажността на случая е в зависимост не само от размера на вредните последици, но и от наличието на други смекчаващи обстоятелства.

Преценката дали едно деяние представлява маловажен случай се извършва на основата на фактическите данни по конкретния казус, отнасящи се до начина на извършване на деянието, вида и стойността на предмета му, вредните последици, данните за личността на дееца и всички други обстоятелства, които имат значение за степента на обществена опасност и моралната укоримост на извършеното.

Невъзможността за събирането на глобите в посочения случай с „Пламен Стойков Тодоров от гр. Монтана“ е предмет на разглеждане на проблеми отнасящи се до събирането на глоби от компетентните за това органи. Той не може да бъде предмет на регулиране от наказателното право, тъй като в НК следва да бъдат обособени съставите на престъпления, които да ги отличават от административните нарушения и съответно от събирането на глобите.

МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО:

² Решение № 34/2015 г. по дело № 1914/2014 г. на ВКС, НК, III н.о.